

HE 64/2022 vp kansalaisuuslain muuttamisesta

Tiina Sinkkanen 1.6.2022

Hankkeen tausta

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Muutosten tarkoituksena on säädöshuolto

- Tavoitteena on ajantasaistaa ja samalla selkeyttää kansalaisuuslakia, joka on vuodelta 2003. Tarkoitus on myös parantaa säännösten toimivuutta niin, että ne ovat selkeämmät sekä säännösten kohteen että niiden soveltajan kannalta.
- Hallitusohjelmassa ei ole kansalaisuuteen liittyviä tavoitteita. Siksi tällä hallituskaudella on hyvä tilaisuus tehdä laille säädöshuolto.
- Koska kyseessä on säädöshuolto, kansalaisuuden saamista tai menettämistä ei ole tarkoitus helpottaa tai vaikeuttaa.
- Hallituksen esityksen taustalla on vuonna 2020 tehty esiselvitys ja siitä saatu lausuntopalaute.

Ehdotetut muutokset

Lain määritelmät

- Määritelmiä lapsesta ja kansalaisuudettomasta henkilöstä päivitetään siten, että ne vastaavat Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa olevia määritelmiä.
- Alle 18-vuotias katsotaan aina lapseksi, eikä siihen vaikuta enää alaikäisenä avioituminen.
- Kansalaisuudettomia ei enää jaotella tahtomattaan ja tahdostaan kansalaisuudettomiin.

Lapsen kansalaisuuden saaminen vanhemmaltaan

- Lapsi saa Suomen kansalaisuuden vanhemmaltaan, mutta nykyisin joissakin tilanteissa vaaditaan ilmoitusta Maahanmuuttovirastolle.
- Lapsen kansalaisuuden saamista vanhemmaltaan yksinkertaistetaan. Jatkossa lapsi saa syntyessään Suomen kansalaisuuden suomalaiselta vanhemmaltaan aina suoraan lain nojalla, ja Suomen kansalaisen adoptoima lapsi saa kansalaisuuden aina suoraan lain nojalla.
- Muutos selkeyttää tilannetta ja sujuvoittaa myös työtä Maahanmuuttovirastossa.

Kansalaisuuteen vaaditun asumisajan laskemistapa

- Lähtökohtana kansalaisuuden saamiselle on, että hakija asuu Suomessa. Asumisaikaa voi nykyisin kerryttää joko yhtäjaksoisella tai kerätyllä asumisajalla. Sääntely on monimutkaista.
- Kansalaisuuteen vaadittavan asumisajan laskentaa selkeytetään
 - luopumalla yhtäjaksoisen ja kerätyn asumisajan jaottelusta
 - säättämällä asumisaikana sallittavista ulkomaanmatkoista yksinkertaisemmin
- Muutokset eivät käytännössä vaikuta vaaditun asumisajan pituuteen ja siihen, kuinka kauan voi olla ulkomailla. Kansalaisuutta hakevan olisi jatkossa helpompi itse arvioida, milloin asumisaikaedellytys täyttyy.

Kielitaidon osoittamistavat

- Kansalaisuuden saaminen edellyttää kielitaitoa. Tavoista, joilla kielitaidon voi osoittaa, säädetään tyhjentävästi kansalaisuuslaissa.
- Kielitaidon osoittamista koskevia säännöksiä täsmennetään niin, että
 - Ahvenanmaalla suoritettut ammatilliset tutkinnot otetaan huomioon
 - auktorisoiduilla suomen tai ruotsin kääntäjillä sekä rekisteröidyillä oikeustulkeilla katsotaan olevan tarvittava kielitaito
- Säännöstä kielitaitoedellytyksestä poikkeamisesta täsmennetään vastaamaan paremmin vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaa yleissopimusta ja kansalaisuuslain soveltamiskäytäntöä.

Selvitetty henkilöllisyys

- Kansalaisuuden saaminen edellyttää, että hakija henkilöllisyys on selvitetty. Säännöksiä täsmennetään vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti.
- Muutoksilla pyritään siihen, että kansalaisuuslaista ilmenisi selvemmin, millä perustein henkilöllisyys voidaan arvioida selvitettyksi. Perusteita sinänsä ei ole tarkoitus muuttaa.
- Yleensä henkilöllisyys todetaan kansallisen passin perusteella, mutta joissakin tilanteissa vaaditaan tietyn määräajan kulumista osoittamaan henkilötietojen pysyvyyttä.
 - Vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella täsmennettäisiin säännöksiä henkilöllisyysasiakirjoista sekä kymmenen vuoden määräajasta.

Teknislouonteiset muutokset

- Muutoksenhakua ja tiedoksiantoa koskevia säännöksiä päivitettäisiin. Kansalaisuuslaissa ei olisi enää sääntelyä sellaisista asioista, joista säädetään hallinnon yleislaeissa.
- Kansalaisuuden säilymistä 22 vuoden iässä on täydennetty jo aiemmin, ja nämä muutokset otettaisiin huomioon myös viranomaisten ilmoitusvelvollisuudessa.
- Kansalaisuuden menettämistä koskevaa säännöstä päivitettäisiin, koska kansalaisuuden saamisen ehtona ei ole 18 vuoteen ollut toisen valtion kansalaisuudesta vapautuminen.
- Hakemuksen ja ilmoituksen vireillepanosta säädettäisiin tarkemmin laissa siten, että viranomaisten tehtäviä koskevia säännöksiä nostettaisiin asetuksesta lain tasolle.

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi